

Arbetsmiljö och arbetstid

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen riktar två tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om initiativ inom ramen för regeringens arbetsmiljöstrategi och förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar hos Arbetsmiljöverket.

- Regeringens arbetsmiljöstrategi bör i större utsträckning omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete.
- Regeringen bör vidta åtgärder så att Arbetsmiljöverket kan införa förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden som bl.a. rör systematiskt arbetsmiljöarbete och kränkande särbehandling i arbetslivet.

I betänkandet finns elva reservationer (S, SD, MP, C, V, L, KD). I två reservationer (S, MP och V) föreslås att riksdagen inte ska rikta några tillkännagivanden till regeringen.

Behandlade förslag

30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.	6
Arbetsmiljöstrategin för det moderna arbetslivet	9
Arbetsmiljöverket.....	10
Tips och anmälningar	13
Kränkande särbehandling i arbetslivet.....	14
Företagshälsovård.....	17
Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott	18
Arbetstid.....	19
Reservationer	22
1. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (SD)	22
2. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (L)	23
3. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (KD).....	24
4. Arbetsmiljöstrategin för det moderna arbetslivet, punkt 2 (S, MP, V).....	25
5. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (C).....	26
6. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (KD).....	27
7. Tips och anmälningar, punkt 4 (S, MP, V)	28
8. Kränkande särbehandling i arbetslivet, punkt 5 (V)	29
9. Företagshälsovård, punkt 6 (V)	30
10. Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott, punkt 7 (SD)	31
11. Arbetstid, punkt 8 (V).....	32
Särskilda yttranden	36
1. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (M, C, L, KD)	36
2. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (M).....	36
3. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (SD)	36
4. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (M).....	37
5. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (KD).....	37
6. Företagshälsovård, punkt 6 (SD)	37
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	38

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2934 av Jan R Andersson (M) yrkande 2,

2017/18:3060 av Richard Jomshof m.fl. (SD, -) yrkandena 8 och 9,

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 och

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 4.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (L)

Reservation 3 (KD)

2. Arbetsmiljöstrategin för det moderna arbetslivet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringens arbetsmiljöstrategi i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 10.

Reservation 4 (S, MP, V)

3. Arbetsmiljöverket

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 32,

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20 och

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5.

Reservation 5 (C)

Reservation 6 (KD)

4. Tips och anmälningar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör vidta åtgärder så att Arbetsmiljöverket kan införa förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 12.

Reservation 7 (S, MP, V)

5. Kränkande särbehandling i arbetslivet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2138 av Emanuel Öz (S) yrkandena 1–5 och 7,

2017/18:2235 av Finn Bengtsson m.fl. (M),

2017/18:2629 av Emanuel Öz (S) och

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24.

Reservation 8 (V)

6. Företagshälsovård

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2678 av Mattias Jonsson och Anna Johansson (båda S) och

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 23.

Reservation 9 (V)

7. Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott

Riksdagen avslår motion

2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 11.

Reservation 10 (SD)

8. Arbetstid

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:608 av Carina Ohlsson m.fl. (S) och

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 25 och 27–31.

Reservation 11 (V)

Stockholm den 27 februari 2018

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Jessica Polfjärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Polfjärd (M), Annelie Karlsson (S), Jessika Roswall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Jan Ericson (M), Patrik Björck (S), Marco Venegas (MP), Eva-Lena Jansson (S), Magnus Persson (SD), Said Abdu (L), Ali Esbati (V), Magnus Manhammar (S), Erik Andersson (M), Serkan Köse (S), Fredrik Christensson (C) och Erik Slottnér (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 30 motionsyrkanden om arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor från allmänna motionstiden 2017/18.

En förteckning över förslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (L) och 3 (KD) samt särskilt yttrande 1 (M, C, L, KD), 2 (M) och 3 (SD).

Motionerna

Sverigedemokraterna anser i motion 2017/18:3060 av Richard Jomshof m.fl. att det är oacceptabelt att endast ca 45 procent av arbetsgivarna, enligt Arbetsmiljöverkets statistik, bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Partiet vill därför att uppföljningen av arbetsgivare som bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete i fortsättningen görs årligen (yrkande 8). Vidare framhåller partiet att samtliga arbetsgivare har ett ansvar att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete (yrkande 9) och arbeta effektivt för att förebygga våld och andra tillbud på arbetsplatser. Det kan handla om kvinnor som utsätts för våld på arbetsplatser där en felaktig organisationsstruktur, t.ex. ensamarbete på kvällar, behöver åtgärdas.

Liberalerna framför i partimotion 2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. att det behövs åtgärder för att säkra arbetsmiljön (yrkande 12). Partiet menar att det finns behov av en tydlig och effektiv arbetsmiljölagstiftning och att företag måste ges förutsättningar att organisatoriskt förebygga arbetsmiljöskador.

Kristdemokraterna ser i motion 2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. ett tydligt skifte i arbetslivet där gränserna för när och var arbetet ska utföras och när arbetstagaren förväntas vara tillgänglig är otydligare än tidigare. Partiet anser därför att det finns behov av forskning om det moderna arbetslivets villkor och hur det påverkar familjeliv, personlig hälsa och barns välbefinnande (yrkande 4).

I motion 2017/18:2934 vill Jan R Andersson (M) att möjligheten att slopa framtida krav på sluten kontanthantering för mindre butiker ses över (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis betona att en bra arbetsmiljö är en viktig förutsättning för ett långt och hållbart arbetsliv, och den bidrar även till hög produktivitet, högt arbetskraftsdeltagande och hög sysselsättningsgrad. Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en ständigt pågående process, där de centrala aktiviteterna utgörs av att undersöka arbetsmiljön, bedöma risker,

vidta åtgärder och sedan följa upp att åtgärderna har haft effekt. Viktiga förutsättningar för detta arbete är t.ex. att det finns en uppgiftsfördelning på arbetsplatser som tydligt anger vem som ska göra vad, att chefer och medarbetare har tillräckliga kunskaper om arbetsmiljöarbetet och att det finns rutiner som beskriver hur, när och av vem aktiviteterna i arbetsmiljöarbetet ska genomföras.

Sverigedemokraterna tar i sin motion upp frågan om arbetsgivarens ansvar för det systematiska arbetsmiljöarbetet och en årlig uppföljning av detta. Utskottet behandlade under föregående riksmöte likalydande yrkanden från Sverigedemokraterna (bet. 2016/17:AU10 s. 12 f.). I likhet med vad utskottet anförde då anser det att det är grundläggande att alla arbetsgivare systematiskt arbetar med förebyggande arbetsmiljöarbete. Det arbetet ska vara en naturlig del i en organisations dagliga verksamhet och ske i dialog mellan arbetsgivare och arbetstagare. Utskottet anser att lokala och regionala skyddsombud spelar en viktig roll i det arbetet.

Utskottet anser att regeringens arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020 innebär en god ambitionsnivå för arbetsmiljöpolitiken. Strategin tar avstamp i konkreta åtgärder inom tre prioriterade områden: en nollvision mot dödsolyckor och förebyggande av arbetsolyckor, ett hållbart arbetsliv och den psykosociala arbetsmiljön. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete lyfts fram som ett viktigt verktyg för att nå de mål som sätts upp i strategin, inte minst när det gäller det förebyggande arbetet. Utskottet noterar att regeringen tog fram arbetsmiljöstrategin i samråd med parterna på arbetsmarknaden och skapade ett dialogforum för att löpande diskutera pågående, planerade och framtida åtgärder inom området med parterna. Utskottet välkomnar regeringens angreppssätt, inte minst eftersom förbättringar i arbetsmiljön kräver åtgärder från såväl staten som arbetsmarknadens parter. Utskottet noterar även att regeringen avser att genomföra en halvtidsavstämning av strategin under 2018.

När det gäller årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet kan utskottet återigen konstatera att Statistiska centralbyrån på uppdrag av Arbetsmiljöverket gör undersökningar om arbetsförhållanden inom svenskt arbetsliv vartannat år. Enligt den senaste undersökningen uppger drygt hälften (56 procent) av alla sysselsatta att systematiskt arbetsmiljöarbete bedrivs på arbetsplatsen (Arbetsmiljöverket, Arbetsmiljöstatistik, Rapport 2016:2). Utskottet anser visserligen att detta är ett underbetyg, men eftersom resultaten är förhållandevis konstanta över tid är det tveksamt vilket mervärde tätare undersökningar skulle innebära.

Liberalerna menar i sin motion att det finns behov av en tydlig och effektiv arbetsmiljölagsstiftning och att företag måste ges förutsättningar att organisatoriskt förebygga arbetsmiljöskador. Utskottet konstaterar att arbetsmiljölagen, Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete och föreskriften om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön samtliga innehåller bestämmelser som bl.a. anger hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas och följas upp. Enligt utskottet utgör detta regelverk tillsammans med

facklig närvaro, effektiv tillsyn och effektiva sanktionssystem en bra grund för att få till stånd och upprätthålla en god arbetsmiljö.

När det gäller Kristdemokraternas yrkande om forskning om det moderna arbetslivets villkor noterar utskottet att regeringen under 2018 avser att inrätta en ny myndighet för arbetsmiljökunskap. Bättre kunskap om arbetsmiljöpolitikens effekter kan leda till en ökad träffsäkerhet i politiken och bidra till att förebygga och minska den arbetsrelaterade ohälsan och sjukfrånvaron. Statens resurser kan användas på ett bättre sätt om de går till insatser med dokumenterad effekt. En ökad kunskap om arbetsmiljö bidrar även till att förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män. Ohälsotalet är t.ex. högre för kvinnor samtidigt som det finns kunskapsluckor om arbetsmiljön på arbetsplatser och i branscher som är kvinnodominerade. Myndigheten ska vara regeringens kunskapscentrum för arbetsmiljö och planeras att inleda sin verksamhet den 1 juni 2018.

Utskottet uppmärksammar också att utredningen Trygghet och utveckling i anställningen vad gäller arbetstid och ledighet (dir. 2017:56) bl.a. har fått i uppdrag att analysera och sammanställa forskning om hur modeller för arbetstidens förläggning påverkar arbetsplatsens attraktivitet och produktivitet med särskilt fokus på hälsa, sjukfrånvaro, jämställdhet och utveckling i arbetet. Denna del av uppdraget ska redovisas den 30 mars 2018.

Utskottet noterar vidare att regeringen i budgetpropositionen för 2018 fortsätter att förstärka arbetslivsforskningen. Särskilda medel har tilldelats Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) och Arbetsmiljöverket för att finansiera forskning om bl.a. arbetsmiljön i kvinnodominerade sektorer och om kvinnors arbetsrelaterade ohälsa. Regeringen har även gett Forte i uppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt forskningsprogram för arbetslivsforskning.

Utskottet noterar slutligen att Arbetsmiljöverket i samband med årsredovisningen för 2017 ska presentera dels en kunskapssammanställning om nya sätt att organisera arbetet, dels en vägledning om ett gränslöst arbetsliv. Utskottet ser med intresse fram emot att ta del av detta material.

När det gäller frågan om att se över möjligheten att slopa framtida krav på slutna kontanthantering för mindre butiker kan utskottet konstatera att den s.k. parlamentariska landsbygdskommittén i sitt slutbetänkande (SOU 2017:1) har lämnat förslag som syftar till att säkra tillgången till bl.a. betaltjänster för företag och föreningar. I det sammanhanget noterar utskottet att regeringen förklarat att den avser att återkomma till riksdagen under våren 2018 med en proposition med förslag till en sammanhållen landsbygdspolitik. Utskottet förutsätter att arbetsmiljöaspekterna beaktas i dessa förslag.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Arbetsmiljöstrategin för det moderna arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringens arbetsmiljöstrategi i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 4 (S, MP, V).

Motionen

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna framför i motion 2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. att de saknar breda initiativ för att förbättra och förenkla förutsättningarna för arbetsgivare att bedriva ett förebyggande arbetsmiljöarbete. Partierna anser därför att regeringens arbetsmiljöstrategi i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbete (yrkande 10).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka vikten av att bedriva ett strategiskt och långsiktigt arbete för att förbättra arbetsmiljön på landets samtliga arbetsplatser. Utskottet ser därför positivt på att regeringen har utarbetat en arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020. Därmed fortsätter regeringen den tidigare alliansregeringens arbete med att identifiera prioriterade områden och formulera strategier som ger arbetsmiljöarbetet en mer långsiktig inriktning.

Arbetsmiljön på svenska arbetsplatser står sig visserligen förhållandevis väl i en internationell jämförelse, men den senaste arbetsskadestatistiken från Arbetsmiljöverket visar på en uppgång av antalet anmälda arbetsolyckor i Sverige. En särskilt oroväckande trend är att antalet anmälningar av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem har ökat för varje år sedan 2009 (Arbetsmiljöverket, Arbetsmiljöstatistik, Rapport 2017:1).

Utskottet konstaterar att den svenska arbetsmarknaden till stor del består av små företag. Mindre företag har ofta inte samma resurser som de stora företagen att möta utmaningar på arbetsmiljöområdet. Det är därför viktigt att nå ut till dessa företag och underlätta för dem att bedriva ett bra arbetsmiljöarbete. Det kan handla om kunskapsspridning, rådgivning eller att tillhandahålla bättre verktyg för att underlätta det systematiska arbetsmiljöarbetet. En annan viktig del i att underlätta för företag, i synnerhet mindre företag, är att förenkla regelverket. Det kan handla om att vissa krav på

arbetsmiljöområdet inte gäller på samma sätt för alla företag, utan tillåts variera i förhållande till företagens storlek.

I enlighet med det anförda anser utskottet att regeringens arbetsmiljöstrategi i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motion 2017/18:3177 yrkande 10 bifallas.

Arbetsmiljöverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om uppdrag till Arbetsmiljöverket.

Jämför reservation 5 (C) och 6 (KD) samt särskilt yttrande 4 (M) och 5 (KD).

Motionerna

Moderaterna konstaterar i motion 2017/18:3032 av Johan Forsell m.fl. att många av de yrken där de anställda upplever brister i den psykosociala arbetsmiljön och där man konstaterar ökade risker för sjukdom med psykisk diagnos finns inom offentligfinansierad verksamhet. Moderaterna föreslår därför att Arbetsmiljöverket ska genomföra en särskild tillsyn av utsatta yrkesgruppers psykosociala arbetsmiljö (yrkande 2).

Centerpartiet framför i partimotion 2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. att Arbetsmiljöverket i sitt uppdrag kan komma i kontakt med arbetsplatser där människor utnyttjas i människohandelssyfte men att dess möjligheter att agera är begränsade. Centerpartiet föreslår därför att regeringen ser över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett brottsutredande uppdrag (yrkande 20).

Centerpartiet framhåller även i motion 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. att en av de största samhällsutmaningarna framöver handlar om att hantera kostnaderna för de ökande sjuktagen. Partiet föreslår därför att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att tillsammans med berörda parter se över de ökande sjukskrivningarna (yrkande 5).

Kristdemokraterna anser i motion 2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. att arbetet med att kontrollera att arbetsgivare lever upp till sitt arbetsmiljöansvar kan rationaliseras. Kristdemokraterna föreslår därför att ett pilotprojekt initieras hos Arbetsmiljöverket som prövar möjligheten att deklarerar den egna arbetsplatsens arbetsmiljö genom ett system med s.k. arbetsmiljödeklarationer (yrkande 32).

Utskottets ställningstagande

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att bl.a. se till att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen efterföljs. Det handlar ytterst om att bidra till att skapa en säker arbetsmiljö så att ingen arbetstagare skadar sig eller blir sjuk i sitt arbete. Myndigheten genomför bl.a. inspektionsaktiviteter som är planerade och samordnade på nationell och regional nivå där utgångspunkten är att fokusera på de arbetsmiljöaspekter och arbetsplatser där arbetsmiljöriskerna är störst. Utskottet noterar inledningsvis att regeringen har tillskjutit medel sedan 2015 så att myndigheten bl.a. har kunnat förstärka sin inspektionsverksamhet med fler arbetsmiljöinspektörer på arbetsplatserna och förstärka tillsynen av företag som bryter mot arbetsmiljöregelverket för att få konkurrensfördelar.

Moderaterna föreslår att Arbetsmiljöverket ska genomföra en särskild tillsyn av utsatta yrkesgruppers psykosociala arbetsmiljö. I motionen nämns bl.a. vård- och omsorgspersonal som en sådan särskilt utsatt yrkesgrupp där partiet anser att det finns behov av särskilda tillsynsinsatser. Utskottet behandlade detta förslag i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (bet. 2017/18:AU2) och avstyrkte då Moderaternas anslagsförslag. Utskottet uppmärksammar att Arbetsmiljöverket har fått i uppdrag att genomföra en särskild tillsynsinsatsning av arbetsmiljön inom äldreomsorgen med särskilt fokus på psykosocial arbetsmiljö, stress samt arbetstagarnas möjligheter till inflytande och delaktighet inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Arbetsmiljöverket ska lämna en delrapport om uppdraget i samband med årsredovisningen för 2017 och en slutrapport i samband med årsredovisningen för 2018. Utskottet ser fram emot att ta del av resultaten av uppdraget.

I detta sammanhang vill utskottet även framhålla Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö som började gälla i mars 2016. Föreskrifterna betonar organisatoriska och sociala faktorer i arbetsmiljöarbetet, vilket utskottet särskilt välkomnar i tider av sjukskrivningar med en stor andel psykisk ohälsa som förtecken.

När det gäller Centerpartiets yrkande om att se över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett brottsutredande uppdrag noterar utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2018 avsätter resurser för att motverka osund konkurrens och öka möjligheten att stoppa aktörer som bryter mot lagstiftningen på arbetsmarknaden. Regeringen har också aviserat sin avsikt att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att koordinera en metodutveckling för myndighetsgemensamma tillsynsinsatser som även involverar arbetsmarknadens parter.

Utskottet noterar också att regeringen i lagrådsremissen Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner föreslår att Polismyndigheten ska få utökade möjligheter att genomföra arbetsplatsinspektioner. Syftet är att förebygga och motverka att arbetsgivare anställer personer som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige, särskilt med hänsyn till den risk det innebär för dessa personer att utnyttjas av oseriösa arbetsgivare. De utökade möjligheterna

till inspektioner motverkar dessutom osund konkurrens på arbetsmarknaden och mellan företag. Det kan även leda till att arbetsgivare som utnyttjar personer som är utsatta för människohandel upptäcks. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition i mars 2018.

Centerpartiet föreslår också att Arbetsmiljöverket ska få i uppdrag att tillsammans med berörda parter se över de ökande sjukskrivningarna. Utskottet noterar att regeringen mot bakgrund av de ökande sjuktalen tidigare har presenterat ett brett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro. En del av detta var förslaget om en s.k. hälsovaxling (Ds 2016:8). Förslaget drogs tillbaka då parterna på arbetsmarknaden i stället kom överens om lösningar som på ett trovärdigt sätt bedömdes minska sjukfrånvaron. Parterna har skickat in en partsgemensam avsiktsförklaring för respektive sektor till regeringen. För att följa upp dessa avsiktsförklaringar tog regeringen initiativ till projektet Samling för friska arbetsplatser. Det är ett dialogforum för regeringens samtal med arbetsmarknadens parter och syftar till att regelbundet följa upp pågående, planerade och kommande åtgärder som bidrar till friskare arbetsplatser och minskad sjukfrånvaro. Utskottet ser positivt på att parterna tar ett särskilt ansvar i den här frågan eftersom hälsoproblem i arbetslivet till stor del förebyggs och löses bäst på arbetsplatserna.

Utskottet noterar också att regeringen, inom ramen för en överenskommelse med Sveriges kommuner och landsting om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess, har tillfört 500 miljoner kronor per år 2016 och 2017 för evidensbaserade behandlingar av psykisk ohälsa och smärtproblematik. Vidare har Socialstyrelsen också utarbetat nya rekommendationer om sjukskrivningstider för psykiska diagnoser. De nya rekommendationerna ger bl.a. en större differentiering av sjukskrivningstiderna beroende på sjukdomens allvar och det finns fler diagnoser där rekommendationen är en partiell sjukskrivning eller ingen sjukskrivning. Utskottet kan även konstatera att antalet nya sjukfall inte längre ökar, och de sjukfall som påbörjas på grund av psykiatriska diagnoser avslutas tidigare.

I det här sammanhanget noterar utskottet vidare att utredningen Trygghet och utveckling i anställningen vad gäller arbetstid och ledighet (dir. 2017:56) bl.a. har fått i uppdrag att utifrån befintlig statistik och forskning kartlägga och analysera kostnaderna för stressrelaterad sjukfrånvaro. Denna del av uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2018. Utskottet ser fram emot att ta del av utredningens resultat.

Kristdemokraterna föreslår att ett pilotprojekt initieras hos Arbetsmiljöverket som prövar möjligheten att deklarerar den egna arbetsplatsens arbetsmiljö genom s.k. arbetsmiljödeklarerationer. Utskottet behandlade under föregående riksmöte ett yrkande från Kristdemokraterna om att införa en årlig arbetsmiljödeklareration (bet. 2016/17:AU10, s. 9 f.). Utskottet kan liksom tidigare konstatera att det i Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) anges att arbetsgivarna ska göra en årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet och att det ska göras

skriftligt om det finns minst tio anställda i verksamheten. Utskottet noterar även att de avsiktsförklaringar som arbetsmarknadens parter tillsammans med regeringen har tecknat för den statliga, den privata och den landstingskommunala sektorn har ett fokus på det viktiga förebyggande arbetet och den arbetsplatsnära rehabiliteringen för att åstadkomma friskare arbetsplatser och höja kvaliteten i välfärden. I de diskussionerna finns också frågan om hur man på arbetsplatserna i större utsträckning ska kunna använda sig av s.k. arbetsmiljöbokslut där kända arbetsmiljörisiker analyseras. Med dessa delar på plats och en aktiv facklig närvaro på arbetsplatsen har man enligt utskottet grunden för att hantera arbetsmiljöförhållanden och skapa en bra arbetsmiljö.

Mot bakgrund av det som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Tips och anmälningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör vidta åtgärder så att Arbetsmiljöverket kan införa förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 7 (S, MP, V).

Motionen

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna framför i motion 2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. att en mer systematisk strategi för att ta emot och uppmuntra tips skulle bidra till att fler arbetsplatser med bristande arbetsmiljö upptäcks och inspekteras. Partierna anser därför att Arbetsmiljöverket bör införa förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Riksrevisionen konstaterar i rapporten En god arbetsmiljö för alla (RiR 2016:23) att tips och anmälningar skulle kunna användas i högre grad för att upptäcka arbetsplatser med bristfällig arbetsmiljö. Arbetsmiljöverket tog under 2015 emot ca 1 600 tips, vilket kan jämföras med motsvarande myndighet i Norge som tar emot ca 7 000 tips per år. Riksrevisionen menar att tips har fördelen att de kan ge en aktuell bild av arbetsmiljön på arbetsplatsen till skillnad från det index som också används för att identifiera arbetsplatser med arbetsmiljöproblem, vilket bygger på befintlig statistik och därmed ger en historisk bild av situationen på arbetsplatsen. Utskottet delar Riksrevisionens bedömning.

Utskottet noterar att regeringen i sin skrivelse till riksdagen angett att den kommer att följa upp de rekommendationer som har riktats direkt till Arbetsmiljöverket i dialog med myndigheten (skr. 2016/17:82). Detta är bra men inte tillräckligt. Det krävs ytterligare åtgärder från regeringens sida. Dagens ordning för att ta emot tips och anmälningar hos Arbetsmiljöverket har tydliga förbättringsmöjligheter. Ett mer systematiskt sätt att hantera tips och anmälningar ökar sannolikheten att arbetsplatser med bristande arbetsmiljö upptäcks och inspekteras.

I enlighet med det anförda anser utskottet att regeringen bör vidta åtgärder så att Arbetsmiljöverket kan införa förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motion 2017/18:3177 yrkande 12 bifallas.

Kränkande särbehandling i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om kränkande särbehandling i arbetslivet.

Jämför reservation 8 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet lyfter i partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. fram uppgifter från Arbetsmiljöverket som visar att ungefär var tionde arbetstagarare upplever att de är mobbade av sin chef eller av andra arbetstagarare. Partiet menar att det saknas en tydlig lagstiftning som skyddar den som utsätts för trakasserier på jobbet och anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till en ny lag mot trakasserier i arbetslivet (yrkande 24).

Emanuel Öz (S) framför i motion 2017/18:2138 att det föreligger stora behov att vidta en rad åtgärder för att komma tillrätta med den allvarliga problematiken med kränkande särbehandling och mobbning i arbetslivet. Motionären föreslår att en nationell samordnare utses i syfte att förebygga och motverka kränkande särbehandling och mobbning i arbetslivet (yrkande 1). I motionen föreslås vidare att en antimobbningskommission tillsätts i syfte att förebygga och motverka kränkande särbehandling och mobbning i arbetslivet (yrkande 2). Det föreslås också att faktagranskare tillsätts i hela landet som har till syfte att utreda och rapportera om kränkande särbehandling och mobbning som förekommer i arbetslivet (yrkande 3). Det föreslås vidare att kränkande särbehandling och mobbning kriminaliseras samt att detta införs i brottsbalken (yrkande 4). I motionen framförs också att regeringen bör verka för att kontrollera arbetsplatser och arbetsgivare för att förebygga och motverka mobbning och kränkande särbehandling och agera när detta sker (yrkande 5).

Det föreslås även att lagbestämmelser och föreskrifter om arbetsgivarens ansvar och den skadedrabbades rätt till skadestånd till följd av kränkande särbehandling och mobbning i arbetslivet ska införas (yrkande 7).

Emanuel Öz (S) föreslår i motion 2017/18:2629 att arbetsmiljölagen ändras så att motsvarande utrednings- och åtgärdsskyldighet som finns i diskrimineringslagen (2008:567) ska utsträckas till att omfatta trakasserier av arbetstagare oavsett orsak i arbetsmiljölagen.

Finn Bengtsson m.fl. (M) föreslår i motion 2017/18:2235 att effekterna av Arbetsmiljöverkets nya föreskrifter om kränkande särbehandling ska följas upp.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att enligt arbetsmiljölagen är alla arbetsgivare skyldiga att bedriva ett förebyggande och systematiskt arbetsmiljöarbete. Detta krav omfattar också kränkande särbehandling. Därutöver ställer diskrimineringslagen krav på att arbetsgivare bedriver ett målinriktat arbete mot trakasserier på samtliga diskrimineringsgrunder. Fokus i de båda lagarna ligger på förebyggande insatser, något som utskottet menar är grundläggande. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete bidrar till kontinuerliga insatser för att uppnå, behålla och vidareutveckla en god och livskraftig arbetsmiljö.

Utskottet anser att Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4), som började gälla i mars 2016, innebär ett stort steg framåt och nya möjligheter i arbetsmiljöarbetet. De nya föreskrifterna ersätter de tidigare föreskrifterna om kränkande särbehandling, som är ett av de områden som står i fokus. Utskottet välkomnar att det nu tydliggörs hur man ska arbeta förebyggande mot kränkningar i arbetslivet.

Under 2017–2019 genomför Arbetsmiljöverket särskilda tillsynsinsatser som rör organisatorisk och social arbetsmiljö. Utskottet anser att myndighetens tillsyn tillsammans med den vägledning och de utbildningsinsatser som ges kring regelverket ger goda förutsättningar för att minska kränkande särbehandling och mobbning i arbetslivet. Utskottet noterar även att Arbetsmiljöverket har fått i uppdrag att vidareutveckla den informationsfilm som tagits fram om föreskrifterna och sprida den till berörda aktörer.

Utskottet vill också lyfta fram att ett kompetent ledarskap är avgörande för att främja ett gott medarbetarskap. Det är därför glädjande att Arbetsmiljöverkets föreskrifter ställer krav på att arbetsgivaren ska se till att chefer och arbetsledare har kunskap om hur kränkande särbehandling kan förebyggas och hanteras. Det är även viktigt att cheferna får de förutsättningar som behövs för detta arbete, t.ex. tillräckliga befogenheter, rimlig arbetsbelastning och stöd i sin chefs- och ledarroll för att kunna arbeta enligt föreskrifterna.

Utskottet vill även, precis som vid förra riksmötet, uppmärksamma att regeringen i sin arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020 lyfter fram att kränkande särbehandling är en fråga som är lämpad för behandling i det dialogforum för arbetsmiljöfrågor som regeringen inrättat.

Dialogforum ger regeringen goda möjligheter att tillsammans med arbetsmarknadens parter, berörda myndigheter och expertis på området fördjupa samarbetet om t.ex. kompetent ledarskap och förebyggande arbetsmiljöarbete för att motverka kränkande särbehandling eller mobbing på arbetsplatsen.

Avslutningsvis vill utskottet också uppmärksamma höstens metoo-upprop som på ett kraftfullt sätt visade att det finns behov åtgärder för att bekämpa sexuellt våld och sexuella trakasserier på arbetsplatser och i övriga samhället. Utskottet anser att arbetsgivare har ett tydligt ansvar att se till att arbetsplatserna är trygga och fria från alla typer av våld, trakasserier och kränkande särbehandling. På arbetsmiljö- och diskrimineringsområdet finns det redan många verktyg och relevant lagstiftning, men kraften och storleken på uppropen visar att det brister i att följa regelverken. Utskottet noterar att representanter för regeringen har träffat arbetsmarknadens parter samt myndighets- och näringslivschefer för att fokusera på arbetsgivarnas ansvar för att motverka sexuellt våld och trakasserier. Utskottet följer noga denna ytterst viktiga fråga.

När det gäller yrkandet om att effekterna av föreskrifterna om kränkande särbehandling ska följas upp kan utskottet konstatera att bestämmelserna uppdaterades för knappt två år sedan och att det är tidigt att redan nu börja tala om en uppföljning. Vidare konstaterar utskottet att Arbetsmiljöverket kontinuerligt arbetar med att se över och uppdatera sina föreskrifter. Utskottet noterar exempelvis att Arbetsmiljöverket påbörjade ett treårigt utvecklingsarbete under 2016 med målet att få fram ett enhetligt, effektivt och modernt regelverk som underlättar för arbetsgivare och arbetstagare att skapa säkra och hälsosamma arbetsplatser. Regelverket för arbetsmiljön har utvecklats under drygt 30 år i samverkan med arbetsmarknadens parter. Utskottet anser att det har varit starkt bidragande till att Sverige har intagit en ledande position i arbetsmiljöhänseende.

Utskottet kan avslutningsvis konstatera att det finns ett ändamålsenligt och väl avvägt regelverk på plats som ger ett brett skydd mot kränkande särbehandling i arbetslivet. Därutöver pågår det ett konstruktivt arbete både inom myndigheter och hos arbetsmarknadens parter som ligger väl i linje med motionsönskemålen. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Företagshälsovård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om obligatorisk företagshälsovård.

Jämför reservation 9 (V) och särskilt yttrande 6 (SD).

Motionerna

Vänsterpartiet framför i partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkundig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas (yrkande 23). Utredningen ska ske i samverkan med arbetsmarknadens parter. Vänsterpartiet lyfter i sammanhanget fram uppgifter från Arbetsmiljöverket som visar att allt färre arbetstagare har tillgång till företagshälsovård på sin arbetsplats i dag, drygt 60 procent jämfört med 90 procent i slutet av 1980-talet.

Mattias Jonsson och Anna Johansson (båda S) framför i motion 2017/18:2678 att behovet av att införa en obligatorisk och oberoende kvalitetssäkrad företagshälsovård bör ses över.

Utskottets ställningstagande

När det gäller Vänsterpartiets yrkande om att regeringen bör tillsätta en utredning som ska lämna förslag till att inrätta en företagshälsovård som omfattar alla kan utskottet konstatera att det behandlade ett likalydande yrkande under föregående riksmöte (bet. 2016/17:AU10). I likhet med då vill utskottet framhålla att det finns tydliga lagstadgade krav på arbetsgivare när det gäller att tillhandahålla företagshälsovård. Enligt arbetsmiljölagen ska arbetsgivare se till att anställda har tillgång till den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver. Företagshälsovården ska vara en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering. Företagshälsovården ska också särskilt arbeta för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatser samt ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa.

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete beskrivs företagshälsovården som en sammanhållen resurs med bred kunskap inom medicin, ergonomi, teknik, beteendevetenskap och arbetsorganisation. Enligt föreskriften ska arbetsgivare anlita företagshälsovård eller motsvarande sakkunnig hjälp när kompetensen inom den egna organisationen inte räcker för det systematiska arbetsmiljöarbetet eller för arbetet med arbetsanpassning och rehabilitering. När företagshälsovård eller motsvarande sakkunnig hjälp anlitas ska den vara av tillräcklig omfattning och ha tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för detta arbete.

Utskottet vill framhålla att företagshälsovårdens arbete är en mycket viktig beståndsdel i det förebyggande arbetsmiljöarbetet och för att underlätta återgång i arbete. Det är också viktigt att det bedrivs ett arbetsplatsnära förebyggande arbete för att motverka arbetsmiljörisker och därmed möjliggöra ett längre och friskare arbetsliv.

Utskottet noterar att regeringen avsätter särskilda medel sedan 2016 för att främja kompetensförsörjningen inom företagshälsovården. Som exempel på konkreta åtgärder inom området kan nämnas att regeringen i februari 2016 beviljade Stiftelsen Arbetslivsforums projektansökan om medel för att stärka företagshälsovårdens kompetensförsörjning. Projektet har utformat en modell för administration och organisering av utbildningen för läkare med tilläggs-specialiteten arbetsmedicin. Projektet har även genomfört en pilotutbildning med ett tiotal läkare. I mars 2017 beslutade regeringen att bevilja stiftelsens ansökan om att fortsätta projektet.

Utskottet noterar även att regeringen i direktiven till utredningen om att inrätta Myndigheten för arbetsmiljökunskap anger att den nya myndigheten ska arbeta med frågor om företagshälsovården (dir. 2017:94). Myndigheten ska bl.a. arbeta med att utveckla och tillgängliggöra evidensbaserade riktlinjer, verktyg och vägledningar för aktörer inom företagshälsovården. Myndigheten ska också arbeta med förutsättningarna för företagshälsovårdens kompetensförsörjning.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet de båda motionsyrkandena.

Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om att utöka preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott.

Jämför reservation 10 (SD).

Motionen

Sverigedemokraterna framför i motion 2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. att utredningsarbetet vid arbetsplatsolyckor är komplicerat då entreprenader ofta sker i flera led. Preskriptionstiden för normalgraden av arbetsmiljöbrott är i dag två år och vid grova brott fem år. Sverigedemokraterna anser att denna tid är för kort och föreslår därför att den bör utökas till minst det dubbla, dvs. fyra år för normalgraden och tio år för grova brott (yrkande 11).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat identiska yrkanden från Sverigedemokraterna under tidigare riksmöten, senast i betänkande 2016/17:AU10 (s. 21 f.). Utskottet kan liksom tidigare konstatera att preskriptionstiderna för arbetsmiljöbrott följer de allmänna preskriptionstiderna i brottsbalken och beror på straffskalan för brottet – ju strängare straffskala, desto längre preskriptionstid.

Utskottet anser att det är angeläget att arbetsmiljöbrott i likhet med andra allvarliga brott inte preskriberas innan utredningarna är slutförda. Det är därför viktigt att polis och åklagare har den organisation och de resurser som krävs för att utreda misstänkt brottslighet inom de tidsramar som lagen anger och att utredningar om arbetsmiljöbrott ges hög prioritet. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2018 förstärker resurserna till Polismyndigheten och bl.a. pekar på att polisen behöver stärka arbetet mot miljö- och arbetsmiljöbrott.

Utskottet kan också konstatera att åklagare och polis har organiserat om sin verksamhet för att bli mer effektiva. Åklagarmyndigheten samlade 2009 kompetensen om arbetsmiljöbrott centralt i syfte att skapa en effektivare verksamhet. Organisationsförändringen har enligt vad utskottet erfar gett resultat. Utskottet noterar också att Polismyndigheten under 2015 inrättade särskilda enheter för arbetsmiljöbrott på regional nivå. Utskottet utgår från att myndigheterna i sina interna utvecklingsarbeten följer upp organisationsförändringarna i syfte att utföra sina uppdrag så effektivt som möjligt.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Arbetstid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om förkortad arbetstid, arbetstidens förläggning och övertid m.m.

Jämför reservation 11 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet menar i partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. att förutsättningarna för en generell arbetstidsförkortning i dag är goda. En generell arbetstidsförkortning skulle enligt partiet bidra till att minska ohälsan, öka jämställdheten, minska klyftorna på arbetsmarknaden och bidra till en hållbar utveckling. Partiet anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över möjligheterna för en generell arbetstidsförkortning (yrkande 25). Vänsterpartiet påpekar också att det finns problem med delade arbetspass och att dessa innebär en helt oacceptabel arbetssituation som slår sönder vardagen för människor. Partiet anser därför att regeringen bör tillsätta

en utredning med uppdrag att se över lagstiftningen i syfte att öka arbetstagarnas inflytande över den egna arbetstidens förläggning (yrkande 27). Partiet anser även att taket för den allmänna övertiden bör sänkas till 150 timmar per arbetstagare och år (yrkande 28). I motionen anförs vidare att Arbetsmiljöverkets tillsyn behöver skärpas och att hälsoaspekterna alltid ska beaktas när en arbetsgivare vill ta ut övertid utöver den allmänna. Vänsterpartiet anser därför att det bör införas krav på dispens från Arbetsmiljöverket för uttag av extra övertid, inklusive extra mertid, och krav på tillstånd för nödfallsövertid under längre tid än två dygn (yrkande 29). I motionen framförs även att 13 § arbetstidslagen (1982:673) bör ändras så att perioden som ska ingå i dygnsvilan blir densamma som i definitionen av natt i 13 a §, dvs. perioden mellan kl. 22 och kl. 6 (yrkande 30). Ändringen i 13 § föreslås mot bakgrund av det slitage på människor som det innebär att arbeta natt och att det är ologiskt och onödigt med två olika definitioner av natt i samma lag. Vidare föreslås i motionen att arbetstidslagen ses över med syfte att den tid som arbetsgivare förfogar över, då den anställde förväntas vara på en plats som arbetsgivaren anger och som inte är det egna hemmet, också ska betraktas som arbetstid och därmed definieras som utfört arbete (yrkande 31).

Carina Ohlsson m.fl. (S) uppmärksammar i motion 2017/18:608 att flera kommuner och landsting har infört arbetstidsförkortning på försök. Motionärerna anser att de försök som pågår med förkortad arbetstid bör följas upp nationellt och utredas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att arbetstidslagen innehåller bestämmelser om arbetstidens längd och förläggning, såsom hur mycket man får arbeta per dygn, per vecka och per år. Den reglerar även bl.a. jourtid och beredskap, vilka raster och pauser en arbetstagare har rätt till och vad som gäller för nattvila m.m. Genom kollektivavtal som har slutits eller godkänts av en central arbetstagarorganisation kan det antingen göras undantag från lagens tillämpning i dess helhet eller avvikelser från vissa bestämmelser. Avvikelser får också göras från vissa bestämmelser med stöd av lokala kollektivavtal. På stora delar av arbetsmarknaden regleras arbetstidsfrågorna i centrala kollektivavtal.

I likhet med vad utskottet framhållit tidigare (senast i bet. 2016/17:AU10 s. 24 f.) har arbetsmarknadens parter en central roll när det gäller hanteringen av de frågor som behandlas i det här avsnittet. Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter uppträder på ett ansvarsfullt sätt, och det är i första hand parterna som bör diskutera och komma överens om arbetstidsfrågor i kollektivavtal. Utskottet kan konstatera att de flesta kollektivavtal innehåller bestämmelser om arbetstidens omfattning och förläggning. Vissa avtal innehåller exempelvis överenskommelser om arbetstidsbanker, alltså konton där arbetstidsförkortning beräknas och samlas.

Det är således utskottets uppfattning att det är arbetsmarknadens parter som i första hand bör komma överens om eventuella arbetstidsförkortningar eller skärpta regler när det gäller arbetstidslagens bestämmelser om övertid, mertid m.m.

Utskottet noterar också att regeringen har tillsatt utredningen Trygghet och utveckling i anställningen vad gäller arbetstid och ledighet (dir. 2017:56). Utredningen ska bl.a. analysera och sammanställa forskning om hur modeller för arbetstidens förläggning påverkar arbetsplatsens attraktivitet och produktivitet med särskilt fokus på hälsa, sjukfrånvaro, jämställdhet och utveckling i arbetet. Utredningen ska även kartlägga förekomsten av s.k. arbetstidsbanker och hur de påverkar faktisk arbetad tid för olika grupper. Dessa delar av uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2018. Utskottet ser fram emot utredningens resultat och den fortsatta beredningen av ärendet.

I detta sammanhang vill utskottet även lyfta fram Arbetsmiljöverkets föreskrifter om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön som trädde i kraft i mars 2016. Föreskrifterna innebär att arbetsgivare har fått ett tydligare ansvar för personalens arbetsbelastning och för att arbetstiderna inte ska leda till ohälsa. Utskottet noterar också att regeringen har gett Arbetsmiljöverket ett särskilt uppdrag att genomföra en utökad tillsyn av arbetstid och arbetstidsrelaterad arbetsmiljöproblematik. Uppdraget ska redovisas i samband med årsredovisningen för 2017.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3060 av Richard Jomshof m.fl. (SD, -) yrkandena 8 och 9 samt avslår motionerna

2017/18:2934 av Jan R Andersson (M) yrkande 2,

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 och

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Precis som att alla människor ska ha rätt till ett tryggt liv i hemmet och i det offentliga rummet måste tryggheten också garanteras i arbetslivet. Arbetsmiljöverkets djupgående undersökning från 2010 visar tyvärr att långt ifrån alla svenska arbetsplatser är fria från hot och våld. Rapporten lyfter fram att fyra olika undersökningar alla visar att kvinnor utsätts ungefär dubbelt så ofta för våld i yrkeslivet som män. Kvinnovåldet förekommer främst inom vissa typer av serviceinriktade yrkesgrupper där kunder eller klienter är gärningsmännen. Exempel på sådana yrkesgrupper är biträden och sköterskor inom vård och omsorg, skolyrken, socialsekreterare och kassapersonal.

Kvinnovåld som sker på arbetsplatser kan ibland inte ensamt skyllas på enskilda gärningsmän eller på attityder i samhället. En del s.k. strukturellt kvinnovåld beror på en felaktig organisationsstruktur som ökar riskerna för att våld och hot ska inträffa. Det kan exempelvis röra sig om osäker kontanthantering, att en socialsekreterares besöksrum inte är inom hörselavstånd till övriga medarbetare, underbemanning på en vårdinrättning med farliga patienter, ensamarbete på kvällar osv. När våldstillbud inträffar till följd av sådana strukturer är det viktigt att inte bara gärningsmännen utan också strukturerna bemöts på rätt sätt. För det första bör tillbudet rapporteras. För det andra bör tillbudet diskuteras och utvärderas. Slutligen bör man utifrån utvärderingen utforma en förebyggande åtgärd som införs i organisationsstrukturen för att förhindra att tillbudet inträffar igen. Detta bör på alla arbetsplatser ske inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Detta är lagstadgat, men Arbetsmiljöverkets inspektioner visar att sex av tio

arbetsgivare slarvar eller saknar rutiner för att hantera tillbud på arbetsplatsen. Enligt Arbetsmiljöverkets statistik har även andelen som uppgett att det systematiska arbetsmiljöarbetet inte ens bedrivs på arbetsplatsen legat konstant på ca 45 procent under flera år. Detta är enligt Sverigedemokraterna inte acceptabelt.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör dels verka för att antalet arbetsgivare som bedriver systematiskt arbetsmiljöarbete följs upp årligen, dels vidta åtgärder för att säkerställa att arbetsgivarna tar sitt ansvar att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete.

2. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (L)

av Said Abdu (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 och
avslår motionerna
2017/18:2934 av Jan R Andersson (M) yrkande 2,
2017/18:3060 av Richard Jomshof m.fl. (SD, -) yrkandena 8 och 9 samt
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Även om arbetsmiljön generellt sett är god i Sverige i en internationell jämförelse finns det mycket kvar att göra för att säkra varje individs trygghet på arbetsplatsen. Alla arbetsplatser, oavsett om det finns gällande kollektivavtal eller inte, måste vara säkra och bra arbetsplatser. Det behövs en tydlig och effektiv arbetsmiljölagstiftning. Arbetsgivaren är skyldig att förebygga psykisk och fysisk ohälsa. Det handlar om den fysiska arbetsmiljön för att förhindra skador men också när det gäller diskriminering, trakasserier och mobbning.

Liberalerna anser att det är viktigt att företag ges rätt förutsättningar för att organisatoriskt förebygga arbetsmiljöskador. Det kan exempelvis vara genom utbildningar om hur arbetsgivaren systematiskt kan jobba med arbetsmiljöarbetet. Arbetsskadestatistiken visar på en uppgång av anmälda arbetsolyckor. En särskilt oroväckande trend är att anmälningarna av arbetsjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem har ökat sju år i rad. Mycket av stress och överbelastning som många av arbetstagarna kan känna beror ofta på dålig planering av arbetsgivaren. Alltför ofta glöms den psykiska ohälsan bort. Liberalerna konstaterar att vi

i dag har ett väldigt stort problem inte bara i arbetslivet utan i hela samhället med psykisk ohälsa. Det är ett globalt problem som säkert har vissa gemensamma drag i västvärlden och i länder där man är snarlik oss, men det är ett stort problem för Sverige. Den psykiska ohälsan är i dag den näst vanligaste orsaken till sjukskrivning. Bland kvinnor är det den vanligaste orsaken till sjukskrivning.

Mot denna bakgrund anser jag att regeringen bör vidta åtgärder i linje med vad som anförts ovan för att säkra arbetsmiljön på alla arbetsplatser.

3. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (KD)

av Erik Slottner (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 4 och avslår motionerna

2017/18:2934 av Jan R Andersson (M) yrkande 2,

2017/18:3060 av Richard Jomshof m.fl. (SD, -) yrkandena 8 och 9 samt

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12.

Ställningstagande

Jag vill betona att goda förutsättningar och villkor inom arbetslivet är centralt för att hålla nere sjukskrivningstalen. Här ser man i dag hur ett tydligt skifte i strukturen för många arbetsliv utkristalliserar sig. För många yrkeskategorier är de tydliga ramar som tidigare präglade arbetslivet borta. Gränserna för när och var arbetet ska utföras och när man ska förväntas vara tillgänglig för arbetsgivare, kollegor, kunder och uppdragsgivare via exempelvis mobil och mejl är otydligare än tidigare. I stället präglas arbetsförhållandena alltmer av gränslöshet och flexibilitet. Dagens ordning kan å ena sidan skapa möjligheter att själv påverka sitt arbete och göra det enklare att kombinera familj med arbetsliv, å andra sidan riskera ökad stress och mindre tid för återhämtning.

Politik och lagstiftning är ett alltför trubbigt verktyg för att komma åt de problem och den stress som det gränslösa arbetslivet kan ge upphov till för familjer och enskilda. Regleringar skulle sannolikt försvåra för både företagande och familjeliv. Men Kristdemokraterna anser att det behövs mer kunskap om det moderna arbetslivets villkor och hur det påverkar familjeliv, personlig hälsa och barns välbefinnande.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser jag att regeringen bör verka för att det bedrivs forskning om det moderna arbetslivets villkor och hur det påverkar familjeliv, personlig hälsa och barns välbefinnande.

4. Arbetsmiljöstrategin för det moderna arbetslivet, punkt 2 (S, MP, V)

av Annelie Karlsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Patrik Björck (S), Marco Venegas (MP), Eva-Lena Jansson (S), Ali Esbati (V), Magnus Manhammar (S) och Serkan Köse (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Vi har tidigare i betänkandet gett uttryck för att vi anser att regeringens arbetsmiljöstrategi innebär en god ambitionsnivå för arbetsmiljöpolitiken. Strategin tar avstamp i konkreta åtgärder inom tre prioriterade områden: en nollvision mot dödsolyckor och förebyggande av arbetsolyckor, ett hållbart arbetsliv och den psykosociala arbetsmiljön. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete lyfts fram som ett viktigt verktyg för att nå de mål som sätts upp i strategin, inte minst när det gäller det förebyggande arbetet. Vi välkomnar att regeringen tog fram arbetsmiljöstrategin i samråd med parterna på arbetsmarknaden och skapade ett dialogforum för att löpande diskutera pågående, planerade och framtida åtgärder inom området med parterna. Vi välkomnar även att regeringen under 2018 avser att genomföra en halvtidsavstämning av strategin.

Vi konstaterar att Sverige har en regering som på ett tydligt sätt prioriterar arbetsmiljöarbetet. Under mandatperioden har regeringen bl.a. förstärkt resurserna inom arbetsmiljöpolitiken med mer än 100 miljoner kronor årligen, tillsatt ett flertal utredningar på arbetsmiljöområdet, och för närvarande pågår förberedelser för att inrätta en ny myndighet som ska sammanställa och sprida kunskap om arbetsmiljö samt utvärdera utformningen, genomförandet och effekterna av arbetsmiljöpolitiken.

Det är uppenbart att regeringen från dag ett bedrivit ett aktivt och målmedvetet arbete för att förbättra arbetsmiljön på landets alla arbetsplatser. Detta gäller naturligtvis oavsett om de enskilda företagen är stora eller små.

I sammanhanget noterar vi att Sverigedemokraterna yrkade avslag förra gången ett identiskt yrkande från allianspartierna behandlades (bet. 2015/16:AU8). Denna inkonsekvens vittnar om Sverigedemokraternas

avsaknad av en genomtänkt politik inom arbetsmiljöområdet och lämnar partiet helt utan förtroende i dessa frågor.

Mot denna bakgrund anser vi att det inte finns skäl för något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandet bör därför avslås.

5. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20 och

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5 och

avslår motionerna

2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 32.

Ställningstagande

En av de mest lönsamma inkomstkällorna för den grova brottsligheten är människohandel. Större delen, runt 60–70 procent, av de utsatta utnyttjas i sexhandeln, men många tvingas också arbeta på allt från fabriker till restauranger eller nagelbarer. Arbetsmiljöverkets uppdrag gör att de kan komma i kontakt med arbetsplatser där människor utnyttjas i människohandelssyfte. Deras möjligheter att agera är dock begränsade. Jag anser därför att regeringen bör se över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett utökat brottsutredande uppdrag.

Ett annat område där det finns skäl att lyfta fram Arbetsmiljöverkets roll är i relation till de ökande sjukskrivningarna på den svenska arbetsmarknaden. Detta inte minst eftersom en av de största samhällsutmaningarna framöver handlar om att hantera kostnaderna för de ökande sjuktalet. Alliansregeringen genomförde en rad viktiga reformer som syftade till att skapa ett mer hållbart system kring sjukskrivningarna och att hjälpa fler människor att komma tillbaka i arbete, bl.a. genom rehabiliteringskedjan som inkluderade rehabiliteringsgarantin och den s.k. borte gränsen. Reformerna innebar ett tydligt skifte jämfört med över ett decennium med socialdemokratisk politik, där sjukskrivningarna tilläts skena och människor låstes in i passivitet. Trots detta kan det konstateras att sjukskrivningsmönstret inte har lyckats brytas varaktigt och att sjuktalet återigen är på uppåtgående. Därför anser jag att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att tillsammans med berörda parter se över de ökande sjukskrivningarna.

6. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (KD)

av Erik Slottner (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 32 och avslår motionerna

2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2017/18:3685 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 20 och

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Det är arbetsgivaren som ansvarar för att arbetsplatsens verksamhet drivs på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall förebyggs och att en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Arbetsmiljöverkets uppgift är att kontrollera att arbetsgivaren lever upp till de krav som finns i arbetsmiljölagen och i de föreskrifter som Arbetsmiljöverket utfärdar. Denna kontroll sker vanligen genom inspektion.

Antalet förrättningar per inspektör ökade under 2009–2011 till följd av effektivare inspektionsmetoder och mindre administrativt arbete. Antalet minskade dock kraftigt under 2015 på grund av organisationsförändringar. Den lilla återhämtning som gjorts under 2016 tycks resultera i att myndigheten ligger kvar på en låg nivå. Det är ingen bra utveckling. När Arbetsmiljöverket får stora tillskott går mycket energi åt rekrytering och utbildning. Det är bra att det finns kompetenta inspektörer. Men även om det tillförs flera hundra miljoner kronor är andelen inspekterade arbetsplatser fortfarande inte särskilt hög.

Ett sätt att rationalisera detta arbete utan att för den skull tumma på säkerheten och arbetsmiljön vore att införa ett system med arbetsmiljödeklarationer. Likaväl som vi årligen redovisar våra inkomster för staten skulle det vara rimligt att arbetsgivare redovisar arbetsmiljön genom en årlig deklaration. I dag gör vi mer via internet. Även Arbetsmiljöverket bör kunna använda denna teknik.

I ett system med arbetsmiljödeklarationer fyller arbetsgivaren och arbetstagarna gemensamt i ett frågeformulär som Arbetsmiljöverket upprättat baserat på lag och föreskrifter för just det företaget. Denna deklaration ska göras så enkel att frågorna kan besvaras med ja eller nej. Deklarationen ska sedan undertecknas av ställföreträdare för företaget och företrädare för

arbetstagarerna. Deklarationen kan med fördel göras digitalt. Efter behandling av Arbetsmiljöverket, kan åtgärder vidtas utifrån deklarationens resultat.

Förslaget innebär att alla företag inom samma bransch blir behandlade på samma sätt från myndighetens sida. Antalet inspektörer kan minskas, och antalet distrikt kan reduceras. Detta innebär en besparing för statskassan utan att arbetsmiljön försämras. Tvärtom skulle kontrollen bli effektivare och mer rättvis.

Jag anser mot denna bakgrund att regeringen inledningsvis bör uppdra åt Arbetsmiljöverket att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att deklarerar den egna arbetsplatsens arbetsmiljö. Pilotprojektet kan sedan ge underlag för en storskalig implementering.

7. Tips och anmälningar, punkt 4 (S, MP, V)

av Annelie Karlsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Patrik Björck (S), Marco Venegas (MP), Eva-Lena Jansson (S), Ali Esbati (V), Magnus Manhammar (S) och Serkan Köse (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Inledningsvis delar vi utskottets bedömning att en effektiv hantering av tips och anmälningar hos Arbetsmiljöverket kan bidra till att arbetsplatser med bristande arbetsmiljö upptäcks och åtgärdas. Riksrevisionen framför i den rapport som lyfts fram av utskottet att ett systematiskt sätt att hantera tips kan även vara ett sätt att bidra till regeringens nollvision mot dödsolyckor och arbete med att förebygga arbetsolyckor samt vara ett sätt att stärka arbetet mot osund konkurrens. Riksrevisionen rekommenderar Arbetsmiljöverket att förbättra hanteringen av de tips och anmälningar som kommer in till myndigheten.

Regeringen har i sin skrivelse till riksdagen svarat att den delar Riksrevisionens bild och anger att den avser att följa upp de rekommendationer som har riktats direkt till Arbetsmiljöverket i dialogen med myndigheten och menar att Riksrevisionens rapport utgör ett viktigt underlag för denna uppföljning och dialog. Vi välkomnar detta och ser, till skillnad från utskottet, inte skäl för att riksdagen nu ska vidta någon åtgärd.

Vi avser att noga följa det fortsatta arbetet och har förtroende för att Arbetsmiljöverket tar till sig av Riksrevisionens iakttagelser och arbetar för att förbättra rutinerna så att antalet tips och anmälningar ökar och leder till ytterligare förbättringar av tillsynsverksamheten.

Mot denna bakgrund anser vi att det inte finns skäl för något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandet bör därför avslås.

8. Kränkande särbehandling i arbetslivet, punkt 5 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24 och
avslår motionerna
2017/18:2138 av Emanuel Öz (S) yrkandena 1–5 och 7,
2017/18:2235 av Finn Bengtsson m.fl. (M) och
2017/18:2629 av Emanuel Öz (S).

Ställningstagande

Enligt Arbetsmiljöverket upplever ungefär var tionde arbetstagarare att de är mobbade av sin chef eller av andra arbetstagarare. Fler kvinnor än män upplever sig mobbade på sin arbetsplats (Arbetsorsakade besvär 2016, Arbetsmiljöstatistik, Rapport 2016:3). Mobbning på jobbet är ett stort och alltför lite uppmärksammat arbetsmiljöproblem med allvarliga konsekvenser för de drabbade. Det leder i första hand till stort psykiskt lidande, men ökar också risken att bli fysiskt sjuk. Forskare vid det danska centret för arbetsmiljö har visat att kränkningar på jobbet har samma effekt som posttraumatisk stress. Förutom det personliga lidandet som mobbningen i arbetslivet innebär kostar det samhället mångmiljardbelopp varje år i uteblivna inkomster, sjukersättningar och vårdkostnader.

Om det finns organisatoriska och sociala problem på en arbetsplats finns det också stor risk att det uppstår mobbning. Det innebär i sin tur en stor risk för att den person som mobbas drabbas av ohälsa och sjukskrivning, med stora kostnader för den enskilda och för samhället som följd. Till skillnad från utskottet anser jag att det i dag saknas en tydlig lagstiftning som skyddar den som utsätts för trakasserier på jobbet. En lucka i lagstiftningen gör att anställda kan frysas ut och systematiskt mobbas av en chef eller av andra arbetstagarare utan att någon ställs till svars. Enligt arbetsmiljölagen ska arbetsgivare arbeta förebyggande mot trakasserier och mobbning, men den arbetsgivare som inte prioriterat det förebyggande arbetet eller inte åtgärdat påtalad mobbning behöver i dag inte stå till svars ens om det går så långt att den drabbade blir sjukskriven.

Vänsterpartiet välkomnar liksom utskottet de nya föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö men anser, i likhet med flera fackliga organisationer, att de är otillräckliga för att skydda den som utsätts för kränkande särbehandling på jobbet.

Vänsterpartiet anser att arbetsrätten behöver stärkas så att de drabbade kan få sin sak prövad samt få upprättelse och ekonomiskt skadestånd. Därför behövs en ny lag mot trakasserier i arbetslivet. Fackförbundet Vision har formulerat ett förslag på hur en sådan lagstiftning skulle kunna utformas. Jag anser att förslaget är en bra utgångspunkt för ett kommande lagstiftningsarbete.

I mars 2014 fattade riksdagen beslut om att regeringen bör återkomma med förslag om hur mobbning och trakasserier i arbetslivet ska minska. Varken den förra eller den nuvarande regeringen har ännu lagt fram några sådana förslag, trots riksdagens tillkännagivande. Det är hög tid att regeringen tar problemet med mobbning i arbetslivet på allvar.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser jag att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till en ny lag mot trakasserier i arbetslivet.

9. Företagshälsovård, punkt 6 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 23 och

avslår motion

2017/18:2678 av Mattias Jonsson och Anna Johansson (båda S).

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att företagshälsovården har en viktig uppgift i arbetslivet, inte minst när det gäller att minska antalet sjukskrivningar. På så sätt är en satsning på kvalitetssäkrad företagshälsovård som alla arbetstagare har tillgång till en investering som kan ge positiv utdelning också statsfinansiellt.

Trots en relativt tydlig lagstiftning har i dag allt färre arbetstagare, drygt 60 procent, tillgång till företagshälsovård på sin arbetsplats, en minskning sedan 2013. Detta ska jämföras med slutet av 1980-talet, då närmare 90 procent av arbetstagarna omfattades av företagshälsovård.

Tillgången till företagshälsovård följer de vanliga klass- och könsmönstren. LO-förbundens medlemmar, särskilt kvinnor på mindre arbetsplatser och

i branscher med många deltid, tidsbegränsade anställningar, inhyrningar och arbete på obekvämt arbetstid, är de som har sämst tillgång till företagshälsovård.

Ett problem, vid sidan av att många arbetsgivare tenderar att bortse från såväl lagstiftning som föreskrifter, är att arbetsgivare ofta saknar kunskap om företagshälsovårdens roll i det systematiska förebyggande arbetsmiljöarbetet. Alltför många arbetsgivare väljer därför det som blir billigast och tecknar s.k. nollavtal med företagshälsovården, vilket innebär att arbetsgivaren beställer insatser vid behov.

Vänsterpartiet anser att alla arbetstagare ska ha tillgång till en kvalitetssäkrad företagshälsovård med branschkunskap som arbetar med strategiskt förebyggande arbetsmiljöarbete. Det är dels en rättvisefråga, dels en förutsättning för att fler människor ska orka arbeta fram till 65 år eller längre. Vidare bör arbetsmarknadens parter ha en central roll i arbetet med att säkerställa att alla arbetstagare får tillgång till en kvalitetssäkrad företagshälsovård.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkundig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas.

10. Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott, punkt 7 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Ansvarsfrågan vid arbetsplatsolyckor är i dag väldigt komplicerad då det är praxis att entreprenader oftast sker i många led. Bemanningsföretag, oftast med lågavlönad utstationerad arbetskraft, är i dag vanligt förekommande på svenska byggarbetsplatser. Med underentreprenörer i flera led blir ansvarsutkrävningen väldigt komplicerad när olyckan är framme. Att rättsprocessen då tar lång tid är förståeligt med de knappa resurser polisen har att utreda arbetsmiljöbrott. Preskriptionstiden för normalgraden av arbetsmiljöbrott är i dag två år och vid grova brott fem år. Denna tid är alldeles för kort eftersom det kan gälla brott med dödlig utgång. Detta bör ses över och

preskriptionstiden utökas till minst det dubbla, dvs. fyra år för normalgraden samt tio år för grova brott.

Vi anser därmed att regeringen bör återkomma med förslag om förlängd preskriptionstid för arbetsmiljöbrott.

11. Arbetstid, punkt 8 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 25 och 27–31 samt avslår motion

2017/18:608 av Carina Ohlsson m.fl. (S).

Ställningstagande

Vänsterpartiet vill ha ett mänskligt och rättvist samhälle där människor har reella möjligheter att utvecklas och leva berikande liv. Vi vill ha en hållbar arbetsmarknad där människor orkar jobba till pensionsåldern utan att slitas ut i förtid. Vi vill ha bättre förutsättningar för par att leva jämställt. Kortare arbetstid – en generell arbetstidsförkortning – vore ett avgörande steg i en sådan progressiv och frihetsvidgande utveckling.

Förutsättningarna för en generell arbetstidsförkortning är goda. Produktiviteten har fördubblats i Sverige sedan 1970-talet. Samtidigt har löneandelen av det samlade produktionsresultatet sjunkit. Det ekonomiska utrymmet för en arbetstidsförkortning med bibehållen lönenivå är alltså betydande i ekonomin som helhet. För att det utrymmet ska komma alla på arbetsmarknaden till del behövs det en lagstadgad arbetstidsförkortning som utjämnar klyftorna mellan de grupper på arbetsmarknaden som har avtalsreglerad arbetstidsförkortning och de grupper som inte har det. Vänsterpartiet anser att förkortningen ska ske på ett sådant sätt att arbetstagarnas inkomster inte minskar.

Samtidigt som förutsättningarna för en generell arbetstidsförkortning är goda är behovet av en arbetstidsförkortning stort. Arbetslivet präglas i dag av ökad intensitet, stress och högt tempo. Detta leder i sin tur till ohälsa, stressrelaterade sjukdomar och sjukskrivningar. Den ojämsställda fördelningen av det obetalda hemarbetet mellan kvinnor och män kvarstår, liksom det faktum att fler kvinnor än män arbetar deltid, vilket minskar kvinnors ekonomiska självständighet. Utöver detta kräver jordens ekologiska bärkraft ett annorlunda konsumtionsmönster med lägre förbrukning av icke förnybara

resurser. En generell arbetstidsförkortning skulle bidra till att minska ohälsan, öka jämställdheten, minska klyftorna på arbetsmarknaden och bidra till en hållbar utveckling.

Som ett första steg mot en generell arbetstidsförkortning föreslår Vänsterpartiet en nationell satsning som innebär att staten avsätter medel för sex timmars arbetsdag på ett arbetsställe i varje kommun och landsting i Sverige. Satsningen är frivillig för kommuner och landsting. Respektive länsstyrelse tar emot ansökningar och administrerar satsningen. Satsningen kan ske inom t.ex. barnomsorgen, sjukvården, äldreomsorgen och socialtjänsten. Arbetstidsförkortningen ska omfatta alla yrkeskategorier på arbetsstället, med en maxgräns på 75 personer. Undantag kan göras för personer som har arbetsledande befattningar. Satsningen med arbetstidsförkortning kan också ske på en större enhet (exempelvis på ett sjukhus). Satsningen ska pågå i tre år för att sedan utvärderas.

Jag anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över möjligheterna för en generell arbetstidsförkortning i enlighet med vad jag har anfört ovan.

Forskning visar att ett ökat inflytande över arbetstiden, såväl dess förläggning som längd, kan bidra till minskad stress och därmed minskad uppkomst av stressrelaterade sjukdomar. Enskilda arbetstagares ökade inflytande över den egna arbetstiden måste gå att kombinera med effektivitet och flexibilitet i verksamheten. Det är nödvändigt för att kunna skapa ett utvecklande arbetsliv, ökad hälsa och ett mer jämställt samhälle.

Utvecklingen på senare tid har dock gått i motsatt riktning. Många arbetstagare har en arbetsdag som består av uppdelade arbetspass och jobb dygnet runt på scheman som helt styrs av krav på att alltid finnas till hands när patienterna, kunderna eller passagerarna ska servas. Det är en helt oacceptabel arbetssituation som slår sönder vardagen för människor.

Det finns gott om forskningsresultat som visar att kroppen tar stryk, sömnen rubbas, umgänget försvåras och att det är svårare att aktivt delta i det föreningsliv som är nödvändigt för vår demokrati om vi har arbetstider som kräver för mycket av oss. Åtminstone om vi har det under en längre tid.

Jag anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över lagstiftningen i syfte att öka arbetstagarnas inflytande över den egna arbetstidens förläggning, i enlighet med vad som anförts ovan.

Vidare kan konstateras att även om skillnaderna har minskat under senare år, är lönearbetet fortfarande ojämnt fördelat mellan könen. Män lönearbetar nästan sex timmar mer per vecka än kvinnor. Under det andra kvartalet 2016 uppgick det totala antalet arbetade timmar i genomsnitt till 159,8 miljoner per vecka. Av det totala antalet arbetade timmar per vecka utgjordes 4,8 miljoner av övertidstimmar. Män stod för en majoritet av antalet arbetade timmar, såväl överenskommen arbetstid som övertid (SCB, AKU, Andra kvartalet 2016). Den skeva könsfördelningen försvårar en strukturell utjämning av fördelningen av lönearbete och hushållssysslor mellan män och kvinnor. Att

utjämna skillnaderna i kvinnors och mäns betalda och obetalda arbete är centralt för att nå målet om ekonomisk jämställdhet.

Det finns emellertid en kvinnodominerad bransch där övertiden har blivit ett stort problem, nämligen vård och omsorg. Vårdförbundet vittnar om att övertiden ökat successivt under flera år, framför allt under sommaren. Övertiden för sjuksköterskor under sommarmånaden juli har stigit med omkring 85 procent under perioden 2009–2014 (Vårdförbundets sommarrapport 2014). Det är förstås både ett enormt arbetsmiljöproblem och ett hot mot patientsäkerheten. Det visar också på behovet av fler anställda inom sjukvården.

Det är väl känt att stor arbetsbelastning under alltför många arbetstimmar i förlängningen påverkar hälsan negativt. Det är en mycket viktig anledning till att försöka minska övertidsuttaget. Den totala övertiden motsvarar drygt 100 000 jobb, samtidigt som många går arbetslösa. Det indikerar en problematisk obalans på arbetsmarknaden. Övertid ska enbart användas vid tillfälliga arbetsanhopningar, inte som ett sätt att hantera en alltför låg bemanning. Där ett mer eller mindre permanent utnyttjande av övertid sker bör en del av övertidsarbetet kunna omvandlas till nya anställningar.

Med de nuvarande reglerna, där det vare sig krävs dispens för extra övertid eller nödfallsövertid, riskerar vi att övertidsuttaget ökar och arbetsgivares vilja att teckna kollektivavtal minskar. Arbetsmiljöverkets tillsyn behöver också skärpas och hälsoaspekterna ska alltid beaktas när en arbetsgivare vill ta ut övertid utöver den allmänna.

Jag anser mot denna bakgrund att regeringen bör återkomma med förslag dels om att taket för den allmänna övertiden sänks till 150 timmar per arbetstagare och år, dels med krav på dispens från Arbetsmiljöverket för uttag av extra övertid, inklusive mertid, och krav på tillstånd för nödfallsövertid under längre tid än två dygn.

Människan är inte anpassad för att vara vaken och arbeta på nätterna. Arbetstidslagen innehåller ett förbud mot nattarbete. Om de avtalslutande parterna inte kommer överens om en annan förläggning av arbetstiderna är det lagen som gäller. Det ger arbetstagarna ett visst inflytande över arbetstidens förläggning. Vill arbetsgivaren förlägga arbetstiden på natten eller variera veckoarbetstiden måste arbetsgivaren förhandla och träffa överenskommelse om detta med den fackliga organisationen. Så sker också i stor utsträckning. Arbetsgivarna köper ökad flexibilitet och bättre avkastning på sina investeringar genom att erbjuda kortare arbetstid eller ekonomisk ersättning. Natt- och skiftarbete sliter dock hårt på människor. Det är därför viktigt med en tydlig skyddslagstiftning för personer som arbetar på obekväma och oregelbundna arbetstider.

Enligt arbetstidslagen 13 § ska alla arbetstagare ha minst elva timmars sammanhängande ledighet under varje period om tjugofyra timmar (dygnsvila). I den dygnsvila som alla arbetstagare har rätt till ska tiden mellan midnatt och kl. 5 ingå. I 13 a § samma lag anges att med natt avses perioden mellan kl. 22 och kl. 6. Forskningen har visat att människokroppen på nätter

är känsligare för störningar och att långa perioder av nattarbete kan vara hälsovådligt för arbetstagare och äventyra säkerheten på arbetsplatsen.

Mot bakgrund av det slitage på människor som det innebär att arbeta natt och att det är ologiskt och onödigt med två olika definitioner på natt i samma lag anser Vänsterpartiet att lagen bör förbättras och förenklas.

Jag anser, i enlighet med vad som anförts ovan, att regeringen bör återkomma med förslag på ändring av arbetstidslagens 13 § så att perioden som ska ingå i dygnsvilan blir densamma som i definitionen av natt i 13 a §, dvs. perioden mellan kl. 22 och kl. 6.

Konsekvenserna av nuvarande arbetstidslagstiftning om jourtid innebär dels att arbetstagarna inte får lön för jourtiden utan endast jourersättning (vilken kan variera beroende på kollektivavtal), dels att arbetstagarna har svårt att arbeta heltid eftersom jourtid förläggs utanför ordinarie tjänstgöringstid. Sammantaget påverkas arbetstagarnas inkomst och framtida pension negativt. De som drabbas är främst kvinnodominerade yrkesgrupper inom välfärdssektorn där sovande jour är vanligt förekommande, yrkesgrupper som redan i utgångsläget har låga löner.

Kommunal, som organiserar stora delar av de yrkesgrupper som drabbas av nuvarande regelverk, har tidigare drivit krav på att all tid på jobbet ska räknas som arbetstid och att lön ska utgå för jourtid. Arbetsgivarna har dock inte tillmötesgått detta krav. I stället har Kommunal fått igenom bättre jourersättning. Grundproblemet kvarstår således.

Vänsterpartiet anser att det krävs en förändring av arbetstidslagen för att komma till rätta med problemen. Genom en förändring av arbetstidslagen skulle de kvinnodominerade yrkesgrupper som drabbas av nuvarande regelverk dels ges möjlighet att arbeta heltid, dels få lön för all den tid då de står till arbetsgivarens förfogande, även jourtid.

Jag anser, i enlighet med vad som anförts ovan, att regeringen bör se över arbetstidslagen med syfte att den tid som arbetsgivaren förfogar över, där den anställda förväntas vara på en plats som arbetsgivaren anger, och som inte är i det egna hemmet, också ska betraktas som arbetstid och därmed definieras som utfört arbete.

Särskilda yttranden

1. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (M, C, L, KD)

Jessica Polfjärd (M), Jessika Roswall (M), Jan Ericson (M), Said Abdu (L), Erik Andersson (M), Fredrik Christensson (C) och Erik Slottnér (KD) anför:

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har under allmänna motionstiden 2017 väckt förslag som gäller arbetsmiljö. I vår gemensamma motion 2017/18:3177 yrkande 11 föreslår vi att regeringen ska vidta åtgärder för att förbättra arbetsmiljön i kvinnodominerade arbeten. Eftersom utskottet behandlar detta förslag i samband med beredningen av betänkandet om jämställdhet och åtgärder mot diskriminering (2017/18:AU10) har vi i detta ärende inte möjlighet att reservera oss till förmån för förslaget men vi återkommer till det i beredningen av det nämnda betänkandet.

2. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (M)

Jessica Polfjärd (M), Jessika Roswall (M), Jan Ericson (M) och Erik Andersson (M) anför:

Moderaterna har under allmänna motionstiden 2017 väckt förslag som gäller arbetsmiljö. I motion 2017/18:3182 yrkande 6 föreslår vi att regeringen vidtar åtgärder för att komma till rätta med kvinnors ohälsa. Eftersom utskottet behandlar detta förslag i samband med beredningen av betänkandet om jämställdhet och åtgärder mot diskriminering (2017/18:AU10) har vi i detta ärende inte möjlighet att reservera oss till förmån för förslaget men vi återkommer till det i beredningen av det nämnda betänkandet.

3. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 1 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD) anför:

Sverigedemokraterna har under allmänna motionstiden 2017 väckt förslag som gäller regeringens förslag till ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö. I motion 2017/18:2526 framför vi att vi ser positivt på regeringens satsning men anser att det finns skäl att avsätta mer medel än vad regeringen gör. Vi föreslår därmed att anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Eftersom utskottet behandlade detta förslag i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (bet. 2017/18:AU2) har vi inte möjlighet att i detta ärende reservera oss till förmån för förslaget. Vi står naturligtvis bakom de budgetförslag som Sverigedemokraterna presenterat och hänvisar till Sverigedemokraternas reservation i det nämnda betänkandet.

4. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (M)

Jessica Polfjärd (M), Jessika Roswall (M), Jan Ericson (M) och Erik Andersson (M) anför:

Moderaterna ser ett tydligt behov av att skapa en bättre incitamentsstruktur för arbetsgivare när det gäller det förebyggande arbetet med psykosocial arbetsmiljö. I motion 2017/18:3032 yrkande 2 föreslår Moderaterna därför att Arbetsmiljöverket ska genomföra en särskild tillsyn av utsatta gruppers psykosociala arbetsmiljö. Under tillsynen ska den psykosociala arbetsmiljön granskas och arbetsgivare som har brister i sin psykosociala arbetsmiljö ska åläggas att avhjälpa dessa brister. Denna satsning är, som utskottet noterat, en del av Moderaternas budgetförslag för 2018 och behandlades av utskottet i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (bet. 2017/18:AU2). Vi har därför valt att i detta ärende inte reservera oss till förmån för förslaget men står naturligtvis bakom de budgetförslag som Moderaterna presenterat och hänvisar till Moderaternas särskilda yttrande i det nämnda betänkandet.

5. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (KD)

Erik Slottnér (KD) anför:

Kristdemokraterna har under allmänna motionstiden 2017 väckt förslag som gäller Arbetsmiljöverket. I motion 2017/18:3625 yrkande 19 föreslår vi att Arbetsmiljöverket ska utveckla verktyg för att underlätta för arbetsgivare att kartlägga om och hur kvinnor och män exponeras på arbetsplatsen av sådant som utgör riskfaktorer för sjukskrivning. I motion 2017/18:3626 yrkande 31 föreslår vi att Arbetsmiljöverket ska uppdras att verka för kvinnors hälsa. Eftersom utskottet behandlar dessa förslag i beredningen av betänkandet om jämställdhet och åtgärder mot diskriminering (2017/18:AU10) har jag i detta ärende inte möjlighet att reservera mig till förmån för förslagen men jag återkommer till förslagen i beredningen av det nämnda betänkandet.

6. Företagshälsovård, punkt 6 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD) anför:

Sverigedemokraterna har under allmänna motionstiden 2017 väckt förslag som gäller företagshälsovård. I motion 2017/18:2526 föreslår vi dels att det inrättas ett nytt anslag: Friskvård och företagshälsovård, dels att 100 miljoner kronor anslås för 2018. Eftersom utskottet behandlade detta förslag i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (bet. 2017/18:AU2) har vi inte möjlighet att i detta ärende reservera oss till förmån för förslaget. Vi står naturligtvis bakom de budgetförslag som Sverigedemokraterna presenterat och hänvisar till Sverigedemokraternas reservation i det nämnda betänkandet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:608 av Carina Ohlsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de försök som pågår med förkortad arbetstid bör följas upp nationellt och utredas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2138 av Emanuel Öz (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse en nationell samordnare i syfte att förebygga och motverka kränkande särbehandling och mobbning i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en antimobbningskommission i syfte att förebygga och motverka kränkande särbehandling och mobbning i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta faktagranskare i hela landet som har till syfte att utreda och rapportera om kränkande särbehandling och mobbning som förekommer i arbetslivet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera kränkande särbehandling och mobbning samt implementera detta i brottsbalken (1962:700) och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att kontrollera arbetsplatser och arbetsgivare för att förebygga och motverka mobbning och kränkande särbehandling och agera när detta sker, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera lagbestämmelser och föreskrifter avseende arbetsgivarens ansvar och den skadedrabbades rätt till skadestånd till följd av kränkande särbehandling och mobbning i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2235 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en uppföljning av effekterna av Arbetsmiljöverkets nya föreskrifter angående kränkande särbehandling och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2629 av Emanuel Öz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra i arbetsmiljölagen (1977:1160) så att motsvarande utrednings- och åtgärdsskyldighet som finns i diskrimineringslagen (2008:567) även ska utsträckas till att omfatta trakasserier av arbetstagare oavsett orsak i arbetsmiljölagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2678 av Mattias Jonsson och Anna Johansson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en obligatorisk och oberoende kvalitetssäkrad företagshälsovård och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2934 av Jan R Andersson (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att slopa framtida krav på slutna kontanthantering för mindre butiker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom utsatta yrkesgrupper och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3060 av Richard Jomshof m.fl. (SD, -):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt årlig uppföljning av arbetsgivare som bedriver SAM (systematiskt arbetsmiljöarbete), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsgivarens ansvar att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens arbetsmiljöstrategi i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbete och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket bör införa förbättrade rutiner för mottagande av tips och anmälningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkunlig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till en ny lag mot trakasserier i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över möjligheterna för en generell arbetstidsförkortning och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över lagstiftningen i syfte att öka arbetstagarnas inflytande över den egna arbetstidens förläggning och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att taket för den allmänna övertiden bör sänkas till 150 timmar per arbetstagare och år och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas krav på dispens från Arbetsmiljöverket för uttag av extra övertid, inklusive extra mertid, och krav på tillstånd för nödfallsövertid under längre tid än två dygn och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 13 § arbetstidslagen bör ändras så att perioden som ska ingå i dygnsvilan blir densamma som i definitionen av natt i 13 a §, dvs. perioden mellan kl. 22 och kl. 6, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetstidslagen (1982:673) bör ses över med syfte att den tid som arbetsgivaren förfogar över, där den anställde förväntas vara på en av arbetsgivaren angiven plats som inte är i det egna hemmet, också ska betraktas som arbetstid och därmed definieras som utfört arbete och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att införa en

arbetsmiljödeklaration, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att säkra arbetsmiljön och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett brottsutredande uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att ett uppdrag ges till Arbetsmiljöverket som tillsammans med berörda parter ser över de ökande sjukskrivningarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av forskning om det moderna arbetslivets villkor och hur det påverkar familjeliv, personlig hälsa och barns välbefinnande och tillkännager detta för regeringen.